

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України
Факультет цивільного захисту
Кафедра психології діяльності в особливих умовах

Г. С. Грибенюк

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
з дисципліни «Психологія впливу та захисту»
для здобувачів вищої освіти (заочної форми навчання)
за другим магістерським рівнем вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 053 «Психологія»

Черкаси 2021

Упорядник: Грибенюк Г.С. - професор кафедри психології діяльності в особливих умовах доктор психологічних наук, професор.

Рекомендовано кафедрою психології діяльності в особливих умовах факультету цивільного захисту

Протокол від 25.08. 2021 року № 1

Схвалено Вченою радою факультету цивільного захисту

Протокол від 26. 08. 2021 року № 1

ЗМІСТ

1 ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	3
2 ЗАРАХУВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	3
3. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	4
4. ВАРІАНТИ ЗАВДАНЬ.....	6
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	8

Контрольну роботу з навчальної дисципліни «Психологія впливу та захисту» виконують здобувачі вищої освіти, які навчаються на заочній формі навчання за другим магістерським рівнем вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальністю 053 «Психологія».

Метою контрольної роботи є закріплення і поглиблення знань, отриманих здобувачами в курсі «Психології впливу та захисту», розвиток навичок підготовки та оформлення контрольних робіт, вдосконалення власних поняттєвих засобів і техніки їх використання.

1 ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота з дисципліни «Психологія впливу та захисту» виконується індивідуально кожним здобувачем згідно з графіком екзаменаційних сесій.

Варіанти виконання контрольної роботи обираються за останньою цифрою шифру (крім титульного листа, він для всіх однаковий). Здобувачі, шифр яких закінчується на 0, виконують завдання № 10.

В процесі роботи здобувач повинен:

- провести пошук необхідної інформації та вибрати зміст матеріалу необхідний для представлення в якості відповідей на п'ять поставлених завдань;
- розробити та обґрунтувати можливі власні позиції у вирішенні завдань;
- розробити структури відповіді;
- розробити форму подання призначеної для відповіді інформації для її оформлення;
- провести перевірку відповідності посилань, власних думок і переліку використаної літератури;
- оформити матеріал.

2 ЗАРАХУВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Закінчена та оформлена контрольна робота здається здобувачем у відділення заочного навчання на перевірку викладачу.

У випадку відсутності зауважень викладач підписує роботу та засвідчує допуск до наступної форми підсумкового контролю.

Якщо викладач має зауваження до змісту контрольної роботи або її оформлення, він складає перелік зауважень та повертає роботу студенту на доробку. Після усунення зауважень робота повинна бути повторно подана на перевірку з обов'язковим додатком переліку попередніх зауважень.

Для зарахування контрольної роботи подаються повні розкриті відповіді на поставлені питання. Контрольна робота оцінюється: "зарахована", "незарахована". Контрольна робота може бути незарахована у випадках:

- виконано не той варіант контрольної роботи;
- теоретичне завдання виконане з порушенням вимог до нього;
- не виконано або не вірно виконано одне із завдань;

При оцінці враховується:

- обґрунтованість вибору матеріалу, повнота його розкриття;
- зміст і форма відповідей на запитання;
- уміння демонструвати у роботі власну дослідницьку позицію ;
- ступінь самостійності, оригінальність роботи;
- якість виконання і оформлення роботи.

3. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Правильне оформлення роботи не є тільки формальним питанням. Мова йде не лише про красоту оформлення, але й про технічний рівень, пізнавальний зміст та технічну культуру її виконання відповідно до правил написання текстових документів у відповідності з вимогами державних стандартів.

Контрольна робота виконується на аркушах формату А4 (210×297 мм) та має бути оформлена відповідно до вимог ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення». Заповнення аркушів ПЗ виконується чорним кольором машинним (за допомогою комп'ютерної техніки) способом з одного боку білого паперу, 14 шрифтом, через 1,5 інтервалу.

При машинописному виконанні контрольну роботу друкують через один інтервал, за умов рівномірного її заповнення та висотою літер і цифр не менш, ніж 1,8мм. (кегель 14).

Текст слід друкувати, витримуючи параметри сторінок: верхній, нижній береги – не менш 20мм, лівий – 30, правий – 15мм. Під час виконання роботи необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності й чіткості тексту.

На титульному листі необхідно вказати назву навчального закладу, предмету, що вивчається, кафедри, номер залікової книжки, прізвище, ім'я та по батькові, адресу (Додаток 1).

Під час виконання роботи потрібно спочатку записати питання, а потім дати на нього відповідь. Відповіді повинні бути конкретні, написані державною мовою, акуратно оформлені. У тексті роботи повинні бути чіткі лінії, букви, цифри та інші знаки. Написання тексту повинно бути однаково чорним. Помилки, описки і графічні неточності виправляються зафарбовуванням білою фарбою і нанесенням на те саме місце (або між рядками) виправленого тексту чорного кольору машинним способом чи від руки.

Абзацний відступ повинен бути однаковим для всього тексту і дорівнювати п'ятьом знакам.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Пункти і підпункти можуть мати заголовки.

Заголовки розділів слід розташовувати в середині рядку з нової сторінки, друкувати великими буквами без крапки наприкінці. Заголовки підрозділів,

пунктів і підпунктів роботи слід починати з абзацного відступу і друкувати без крапки наприкінці малими буквами, крім першої великої.

Якщо заголовок складається з двох чи більше речень, їх розділяють крапкою. Переноси слів у заголовках не допускаються.

Відстань між заголовком і наступним чи попереднім текстом дорівнює одному рядку.

Не допускається розміщати заголовки підрозділу, пункту і підпункту в нижній частині сторінки, якщо після нього розташований тільки один рядок тексту.

В тексті контрольної роботи обов'язковим є посилання на використані джерела, перелік яких наводиться у списку літератури. У список використаної літератури вносяться праці, з яких запозичуються цитати, думки, статистичні дані, на які робиться посилання.

На останньому листі роботи необхідно вказати перелік використаної літератури. Номери посилань у тексті збігаються із номерами у списку літератури.

Список літератури оформлюється відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 або <http://vak.in.ua/>.

4. ВАРІАНТИ ЗАВДАНЬ

№ 1

1. Охарактеризуйте поняття «вплив», «особистий вплив», «психологічний вплив», «соціальний вплив» .
2. Наведіть приклади різних методів переконання.
3. Модель прихованого впливу та її реалізація в контексті трансактного аналізу.
4. Стратегії впливу за Г.А.Ковальовим (імперативна, маніпулятивна, розвивальна).
5. Специфічні та неспецифічні захисти від маніпулювання.

№ 2

1. Проаналізуйте поняттєвий апарат психологічного впливу: психотехніка, технологія, метод, прийом, засоби, алгоритм, стратегія, тактика, мішень впливу
2. Модель прихованого впливу та її реалізація в контексті нейролінгвістичного програмування (НЛП).
3. Активний і пасивний захист.
4. Маніпулятивна технологія та механізми маніпулятивного впливу.
5. Психологічні особливості протистояння впливам.

№3

1. Система методів психологічної протидії впливам.
2. Вожаки юрби та їх способи переконання.
3. Причини, передумови, корені маніпуляції.
4. Стан та можливості психологічного захисту.
5. Техніки конструктивної критики (висловлювання сумніву в доцільності, цитування минулого випадку, посилення на три причини).

№4

1. Мішені маніпуляторів свідомості знакові системи, почуття, мислення, відчуття, сприймання, пам'ять.
2. Слухи як механізм впливу на особистість.
3. Способи виявлення обману чи спроби впливу.
4. Феномен деструктивних культур й контролю свідомості.
5. Види маніпулятивного впливу за Сидоренко О.В. (гедоністична, прагматична, зустрічна).

№5

1. Дайте характеристику основних механізмів впливу (переконання, навіювання, зараження, наслідування).
2. Залежність людини від впливів соціуму й інших індивідів, уразливість для негативних впливів та ілюзій.
3. Універсальний алгоритм захисту.
4. Види маніпулятивного впливу за Доценко Е.Л. (“перцептивні маріонетки”,

“конвенціональні роботи”, “живі знаряддя”, “скерований умовивід”, “експлуатація особистості адресата”, “духовне помикання”).

5. Техніки конструктивної критики (висловлювання сумніву в доцільності, цитування минулого випадку, посилення на три причини).

№6

1. Поняття, критерії та ознаки маніпуляції.

2. Управління й маніпуляція в юрбі.

3. Техніки психологічного самбо (“безкінечного уточнення”, “зовнішнього погодження” або “наведення туману”, “зламаної платівки”, “англійського професора”).

4. Психологічні особливості протистояння впливам.

5. Контрманіпуляція (“метод перелицювання аргументів партнера”, “метод розгортання аргументації”, “метод розподілу аргументів”).

№ 7

1. Види маніпулятивного впливу: за Е. Шостромом (активний, пасивний, змагальний, байдужий, “диктатор”, “слинтяй”, “калькулятор”, “прилипала”, “задирака”, “хороший хлопець”, “суддя”, “захисник”).

2. Багатогранність соціальних й індивідуальних реальностей людей: переваги та недоліки.

3. Етичні та юридичні аспекти впливу й переконання.

4. Проблеми соціально-психологічної екології й безпеки.

5. Види переконання: аргументація тезис, аргумент, види аргументації (одностороння, двостороння, пряма, непряма), техніки аргументації (“метод позитивних відповідей Сократа”, “метод двосторонньої аргументації”).

№ 8

1. Можливості, межі й перспективи цілеспрямованого(усвідомленого) впливу та переконання.

2. Масові впливи у великих групах: деіндивідуалізація, масова комунікація.

3. Деструктивність маніпулятивного впливу.

4. Техніки аргументації (“метод позитивних відповідей Сократа”, “метод двосторонньої аргументації”).

5. Техніки інформаційного діалогу (питання на прояснення суті справи, питання на прояснення цілей маніпулятора, відповіді й повідомлення, пропозиції по суті справи, пропозиції обмеження сфери обговорення, відмова чи відстрочка відповіді).

№ 9

1. Підходи до впливу: психосоціальний підхід, владний підхід.

2. Вплив групи на особистість: конформізм, фасилітація, соціальні лінощі, групова поляризація, групування мислення, вплив меншості.

3. Специфічні та неспецифічні захисти від маніпуляцій.

4 Охарактеризуйте складові маніпуляції.

5. Види маніпулятивного впливу за Сидоренко О.В. (гедоністична, прагматична, зустрічна).

№ 10

1. Види маніпулятивного впливу за Сидоренко О.В. (гедоністична, прагматична, зустрічна).

2. Соціальні автоматизми за Р.Чалдіні (принцип “взаємного обміну”, принцип “зобов'язання й послідовності”, принцип “соціального доказу”, принцип “прихильності”, принцип “авторитета”, принцип “дефіциту”).

3. Залежності: попередження та подолання.

4. Особливості сприйняття впливів

5. Види наслідування (конгруенція, інтерпорація, узгодження, супровід, референтність, логічне - нелогічне, внутрішнє - зовнішнє, всередині одного соціального прошарку - всередині кількох, наслідування-мода - наслідування-звичай, довільне - мимовільне).

Базова література

1. Гуменюк О. Є. Психологія впливу / О.Є.Гуменюк. – Тернопіль: Економічна лумка, 2003. – 304 с.
2. Москаленко В. В. Психологія соціального впливу. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 448с.
3. Олійников О. А., Оніщенко Н.В., Тімченко О. В., Тітаренко Д. С., Христенко В. Є. Особливості функціонування механізмів психологічного захисту у рятувальників в умовах екзистенціальної загрози: Монографія. – Х.: НУЦЗУ, 2011. – 151 с.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К.: Либідь, 2004. – 576 с.
5. Петрик В. М., Присяжнюк М. М. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. / В. М.Петрик, М. М.Присяжнюк. – К. 2011. – 248 с.
6. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу: Монографія. – К.: Міленіум, 2008. – 216 с.
7. Чалдині Р. Психологія впливу / Чалдині Р. – Х., 2017. – 352 с.
8. Грибенюк Г.С. Методичні вказівки з організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психологія впливу та захисту» / Г. С. Грибенюк. – Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2021. – 33 с.
9. Наказ Міністерство соціальної політики України № 810 від 01.06.2018 «Про затвердження Стандарту психологічної діагностики та форм документів з організації психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0723-18/conv#Text>

Допоміжна література

1. Брайант Д., Томпсон, С. Основы воздействия СМИ / Д. Брайант, С. Томпсон. – М.: «Вильяме», 2004. – 432 с.
2. Васютинський В. Інтеракційна психологія влади. – К., 2005. – 492 с.
3. Грибенюк Г. С. Розвиток характеристик самоактивності курсанта / Г. С. Грибенюк // Військова освіта. – 2019. – №2 (40). – С. 52–62.
4. Доценко Е. Л., Психология манипуляции: феномені, механізмі и защита – СПб.:Речь, 2004.– 304 с.
5. Душкина М.Р. Психология влияния. – СПб.: Питер, 2004. – 224с.
6. Эдмюллер А. Техники манипуляции: Распознавание и противодействие / Андреас Едмюллер, Томас Вильгельм – М.: Омега-Л., 2008. – 131с.
7. Заветний С.О., Пономарьов О.С., Пазиніч С.М., Кострікін О.В. Психологія впливу: Навчально-методичний посібник. – Харків: НТУСГ ім. Петра Василенка, 2011. – 52 с.
8. Зимбардо Ф., Ляйппе М. Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М.Ляйппе. – СПб.: Питер, 2001. – 448 с.

9. Кара-Мурза С. Г. Маніпуляція свідомістю. Навчальний посібник. Видання друге. – К.: Оріони, 2006. – 528 с.
10. Литвак М. Е. Психологическое айкідо / М. Е. Литвак – М.: Феникс, 2014. – 220 с.
11. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерсю – СПб.: Прайм-Еврознак, 2002. – 512 с.
12. Москаленко В. В. Соціальна психологія: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
13. Мотивация и деятельность / Х. Хекгаузен. – 2-е изд. – СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003. – 860 с., – С. 575–613.
14. Почебут Л. Г. Социальная психология толпы. – СПб.: Речь, 2004. – 240 с.
15. Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии двадцатого века / Г. Г. Почепцов М.: «Рефл-бук». – К.: «Ваклер» – 2002. – 526 с.
16. Психологическое влияние / В.П. Шейнов. – 2-е узд. – Минск: Харвест, 2008. – 800 с.
17. Тернер Дж., Социальное влияние. – СПб.: Питер, 2003. – 256 с.
18. Сидоренко Е.В. Тренинг влияния и противостояния влиянию. – СПб.: Речь, 2004. – 256с.
19. Ходжсон Дж. Ефективне ведення переговорів / Пер. з англ. за ред. канд. філол. Наук Л. І. Байдари. – Дніпропетровськ: Баланс Клуб, 2002. – 252 с.
20. Cass R. Sunstein. Conformity: The Power of Social Influences. NYU Press. 2019. 176 p.
21. Joop van der Pligt, Michael Vliek. The Psychology of Influence: Theory, research and practice. 2016. 268 p
22. Ralph A. Gigliotti. Leadership: Communication and Social Influence in Personal and Professional Contexts. Kendall Hunt Publishing. 2017. 240 p.

Додаток 1

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ
ЧОРНОБИЛЯ
ВІДДІЛЕННЯ ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

КОНТРОЛЬНА РОБОТА
Психологія впливу та захисту
(назва дисципліни)

Студента 1-го курсу
Групи 2 ОКР «магістр»
напряму підготовки 030102
Трембовецький В.В.

Шифр 049

м. Черкаси – 2018 рік